

U ovom odjeljku možete pronaći informacije o organizaciji redovnih sudova u Irskoj.

Redovni sudovi

Sustav sudova u Irskoj ima korijene u Ustavu iz 1922., kojim je predviđeno osnivanje novih sudova kako bi zamijenili one koji su se razvili pod britanskom upravom. Novi sudovi utemeljeni su Zakonom o sudovima (*Courts of Justice Act*) iz 1924. kojim je uspostavljena pravna osnova za sustav sudova. Sadašnji sudovi osnovani su Zakonom o sudovima (uspostava i ustroj) iz 1961. (*Courts (Establishment and Constitution) Act*), u skladu s člankom 34. Ustava koji su građani Irske donijeli 1937. Žalbeni sud osnovan je 29. listopada 2014. nakon referenduma održanog 2013.

U člancima od 34. do 37. Ustava riječ je o djelovanju pravosuđa općenito. U skladu s člankom 34.1. „izvršenje pravde provodi se na sudovima osnovanima na temelju zakona”. Ustavom se utvrđuje struktura sustava sudova koji se sastoji od suda najvišeg stupnja – Vrhovnog suda (*Supreme Court*), Žalbenog suda (*Court of Appeal*) koji je nadležan za kaznene i građanske stvari te prvostupanjskih sudova koji uključuju Visoki sud (*High Court*) s neograničenom nadležnošću u svim kaznenim i građanskim stvarima i sudove ograničene nadležnosti, odnosno regionalni sud (*Circuit Court*) i okružni sud (*District Court*), koji su organizirani na regionalnoj razini.

Građanski sudovi

Vrhovni sud

Nadležnost za rješavanje žalbi **Vrhovnog suda** 28. listopada 2014. doživjela je znatne promjene stupanjem na snagu Trideset i treće izmjene Ustava kojom je osnovan Žalbeni sud. S učinkom od dana osnivanja, Vrhovni sud ima nadležnost za rješavanje žalbi –

(a) na odluku Žalbenog suda ako je Vrhovni sud utvrdio da se odluka odnosi na pitanje od općeg javnog interesa ili je u interesu pravde potrebno da se žalba uputi na Vrhovni sud i

(b) na odluku Visokog suda ako je Vrhovni sud utvrdio da postoje iznimne okolnosti koje opravdavaju izravno upućivanje žalbe Vrhovnom sudu, pri čemu je preduvjet za takvo stajalište Vrhovnog suda prisutnost jednog ili oba sljedeća čimbenika: odluka se odnosi na pitanje od općeg javnog interesa; interes pravde.

Za žalbe u građanskim postupcima vođenima pred Visokim sudom o kojima bi prije Trideset i treće izmjene Ustava odlučivao Vrhovni sud sada je nadležan Žalbeni sud, osim kad je riječ o predmetima u kojima je Vrhovni sud dopustio da mu se podnese žalba nakon što je utvrdio da žalba ispunjava prag utvrđen u članku 34.5.4.° Ustava. Osim toga, o pravnim pitanjima koja bi prije regionalni sud uputio Vrhovnom sudu na odlučivanje („upućeni predmet”) sada odlučuje Žalbeni sud.

Trideset i treća izmjena Ustava nije utjecala na izvornu nadležnost Vrhovnog suda koja se u stvarnosti sastoji od funkcije iz članka 26. Ustava. U članku 26. navodi se da Vrhovni sud ima ovlasti odlučiti o tome je li prijedlog zakona (ili bilo koja njegova odredba), koji su odobrila oba doma *Oireachtasa* (irskog nacionalnog parlamenta) te koji je podnesen predsjedniku Irske na potpis prije nego što stupi na snagu, proturječan Ustavu u pogledu pitanja koja je na Sud uputio predsjednik. Ako se pojavi pitanje trajne nesposobnosti predsjednika za obavljanje funkcije, o takvom pitanju odlučuje Vrhovni sud.

Sud obično zasjeda u sastavu od triju ili pet sudaca te, iznimno, sedam sudaca. Kad je riječ o odlučivanju o predmetima koji se odnose na ustavnost zakona koji je donio *Oireachtas*, u Ustavu se zahtijeva da se Vrhovni sud sastoji od najmanje pet sudaca. Taj se zahtjev primjenjuje i kad se od Suda zahtijeva davanje mišljenja o ustavnosti prijedloga zakona koji je donio *Oireachtas*, a na Sud uputio predsjednik Irske u skladu s člankom 26. Ustava. Najmanje pet sudaca potrebno je i ako Sud, u skladu s člankom 12. Ustava, treba odlučiti o trajnoj nesposobnosti predsjednika za obavljanje funkcije. O određenim zahtjevima za privremenu pravnu zaštitu i postupovnim zahtjevima može odlučivati predsjednik Vrhovnog suda (*Chief Justice*) ili sudac Vrhovnog suda.

Žalbeni sud

Žalbeni sud osnovan je 29. listopada 2014. nakon referenduma održanog 2013. Kao i u slučaju ostalih viših sudova, dio nadležnosti Žalbenog suda dodijeljen mu je Ustavom, a dio zakonodavstvom. Žalbeni sud zauzima prostor nadležnosti za rješavanje žalbi između Visokog suda i Vrhovnog suda. Sud je nadležan za odlučivanje o žalbama u građanskim postupcima vođenima pred Visokim sudom o kojima bi prije trideset i treće izmjene Ustava odlučivao Vrhovni sud. Iznimke su predmeti u kojima je Vrhovni sud dopustio da mu se podnese žalba nakon što je utvrdio da žalba ispunjava prag utvrđen u članku 34.5.4. Ustava. Sud može odlučivati o žalbama u predmetima u kojima Visoki sud odlučuje o tome je li zakon u skladu s Ustavom. Ustavom je propisano da se ne smiju donijeti nikakvi zakoni kojima bi se ograničila nadležnost Žalbenog suda u tom pogledu.

Žalbeni sud sastoji se od predsjednika i devet redovnih sudaca. Predsjednik Vrhovnog suda i predsjednik Visokog suda po službenoj su dužnosti suci Žalbenog suda. Sud može zasjedati u odjelima sastavljenima od triju sudaca. O određenim zahtjevima za privremenu pravnu zaštitu i postupovnim zahtjevima može odlučivati predsjednik Žalbenog suda ili drugi sudac kojeg imenuje predsjednik.

Visoki sud

U skladu s Ustavom, Visoki sud ima neograničenu izvornu nadležnost i ovlast za odlučivanje o svim stvarima i pitanjima, bilo pravnim ili činjeničnim, građanskim ili kaznenim. Visoki sud ima isključivu nadležnost u pitanjima povezanim s posvajanjem djece te u pogledu zahtjeva za izručenje. Nadležnost Visokog suda odnosi se i na pitanje valjanosti bilo kojeg zakona s obzirom na odredbe Ustava (osim zakona koji je predsjednik Irske već uputio Vrhovnom sudu). U većini predmeta Visokog suda sudi samo jedan sudac, iako postoji zakonska odredba da o određenim pitanjima, kao što su tužbe za klevetu, napad ili protuzakonito oduzimanje slobode, treba odlučivati sudac s porotom. O predmetima od iznimne važnosti mogu odlučivati dva suca ili više njih koji zasjedaju kao sudski odjel.

Visoki sud jest žalbeni sud za građanske predmete regionalnog suda. Osim njegove nadležnosti za rješavanje žalbi u građanskim predmetima vođenima pred regionalnim sudom, Visoki sud ima ovlast i preispitivati odluke svih nižih sudova izdavanjem prerogativnih naloga *mandamus* (nalog za provedbu zakona), *prohibition* (nalog za prestanak protuzakonitog djelovanja) ili *certiorari* (nalog za dostavu spisa). Ti se nalozi ne odnose na meritum odluke nižih sudova, nego na pitanje je li nadležnost bila prekoračena.

Visoki sud isto tako može presuditi o pravnom pitanju koje mu je podnio okružni sud. Sud rješava i zahtjeve za jamčevinu ako je optužena osoba optužena za kazneno djelo ubojstva ili ako optužena osoba želi zatražiti promjenu uvjeta koje je odredio okružni sud.

Visoki sud obično zasjeda u Dublinu, gdje odlučuje o prvobitnim tužbama. Sud zasjeda i u nizu provincijskih mjesta, gdje odlučuje o prvobitnim zahtjevima za naknadu štete za osobne i smrtonosne ozljede. Visoki sud o žalbama protiv odluka regionalnog suda odlučuje u provincijskim mjestima.

Regionalni sud

Nadležnost **regionalnog suda** u građanskim predmetima ograničena je, osim ako sve stranke u predmetu pristanu na nju, u kojem slučaju nadležnost postaje neograničena. Ograničenje nadležnosti suda uglavnom se odnosi na postupke u kojima vrijednost zahtjeva ne premašuje 75 000 EUR (60 000 EUR u tužbama u pogledu osobnih ozljeda).

Regionalni sud nadležan je za ostavinska pitanja i za pitanja koja se odnose na vlasništvo nad nekretninama ili najam nekretnina u kojima procijenjena vrijednost najma ne premašuje 253,95 EUR. Regionalni sud nadležan je i za obiteljskopravne postupke koji uključuju sudsku rastavu, razvod, poništaj braka i žalbe na odluke okružnog suda.

O građanskim predmetima na regionalnom sudu odlučuje sudac pojedinac bez porote. Sud djeluje kao žalbeni sud okružnog suda u građanskim i kaznenim stvarima. Žalba ima oblik ponovljenog suđenja, a odluka regionalnog suda konačna je odluka te se na nju ne može podnijeti daljnja žalba.

Regionalni sud nadležan je i u svim predmetima koji se odnose na zahtjeve za nove dozvole za prodaju alkohola za konzumaciju na lokaciji te ima nadležnost za rješavanje žalbi protiv odluka sudova kao što je Ured direktora istraga o jednakosti (*Director of Equality Investigations*).

Okružni sud

Okružni sud ima lokalnu i ograničenu nadležnost. U obiteljskopravnim pitanjima ima ovlasti za izdavanje naloga u pogledu uzdržavanja, zabrane, skrbništva, kontakta i očinstva.

Okružni sud nadležan je za odlučivanje u građanskim predmetima utemeljenima na ugovoru, ugovorima o kupnji uz obročnu otplatu ili prodaji na kredit, kaznenoj odgovornosti i neplaćanju najma ili bespravnom zadržavanju dobara, u kojima vrijednost zahtjeva ne premašuje 15 000 EUR. Sud je nadležan i u odnosu na opće izvršenje presuda bilo kojeg suda u pogledu dugovanja, u odnosu na velik broj odredbi o izdavanju dozvola, npr. povezanih s prodajom alkoholnih pića, te u odnosu na zahtjeve povezane s namjerno izazvanom štetom u kojima iznos tražbina ne premašuje 15 000 EUR.

Okružni sud zasjeda u cijeloj zemlji u 24 okruga koji uključuju okrug grada Dublina i 23 druga okruga. Općenito, mjesto na kojem se odlučuje o predmetu ovisi o mjestu sklapanja ugovora ili boravištu ili mjestu poslovanja tuženika ili, u predmetima povezanim s izdavanjem dozvola, o tome gdje se nalazi lokacija za koju se izdaje dozvola.

Kazneni sudovi

Vrhovni sud

Vrhovni sud odlučuje o žalbama protiv odluka Žalbenog suda u predmetima u kojima je riječ o pravnom pitanju od iznimne važnosti za javnost.

Žalbeni sud

U skladu sa Zakonom o Žalbenom sudu iz 2014., Žalbenom sudu dodijeljena je nadležnost za rješavanje žalbi koju je prethodno imao Kazneni žalbeni sud. Sada je Žalbeni sud nadležan za rješavanje žalbi osoba osuđenih na temelju optužnica na regionalnom sudu ili Središnjem kaznenom sudu (*Central Criminal Court*) koje dobiju potvrdu suca koji vodi postupak da je predmet prikladan za žalbu. Ako se izdavanje te potvrde odbije, Žalbeni sud može sam, nakon žalbe na to odbijanje, odobriti podnošenje žalbe.

Osim toga, u skladu s člankom 2. Zakona o kaznenom pravosuđu (*Criminal Justice Act*) iz 1993. ravnatelj Javnog tužiteljstva može podnijeti žalbu Žalbenom sudu na temelju neopravdano blage kazne. U skladu s člankom 2. Zakona o kaznenom pravosuđu iz 1993. žalba se može podnijeti i u slučaju navodne pogreške u provođenju suđenja.

Žalbenom sudu dodijeljena je i nadležnost za odlučivanje o žalbama ravnatelja Javnog tužiteljstva u pogledu pravnog pitanja koje proizlazi iz suđenja za kaznena djela u kojima je donesena oslobađajuća presuda. U takvim slučajevima odluka Žalbenog suda ne utječe na oslobađajuću presudu.

Žalbeni sud nadležan je i za odlučivanje o žalbama ravnatelja Javnog tužiteljstva protiv oslobađajuće presude ili protiv odluke da se predmet ne uputi na ponovljeno suđenje. U skladu sa Zakonom o Žalbenom sudu iz 2014., Žalbenom sudu dodijeljena je nadležnost za rješavanje žalbi koju je prethodno imao Vojni žalbeni sud. To znači da je sada Žalbeni sud nadležan za žalbe osoba koje je osudio vojni sud.

Kazneni žalbeni sud

U skladu sa Zakonom o Žalbenom sudu iz 2014. nadležnost **Kaznenog žalbenog suda** za žalbe prenesena je na Žalbeni sud.

Posebni kazneni sud

Posebni kazneni sud utemeljen je radi suđenja za kaznena djela kada je utvrđeno da redovni sudovi nisu u mogućnosti osigurati učinkovito izvršenje pravde i očuvanje javnog mira i reda. Sud zasjeda u sastavu od triju sudaca i bez porote.

Središnji kazneni sud

Središnji kazneni sud kazneni je odjel Visokog suda. Donosi presude u predmetima povezanim s teškim kaznenim djelima, uključujući kaznena djela ubojstva, silovanja, izdaje i piratstva te kaznena djela iz Zakona o tržišnom natjecanju iz 2002. Sud zasjeda u sastavu od jednog suca i porote.

Regionalni kazneni sud

Regionalni kazneni sud donosi presude u predmetima povezanim s kaznenim djelima, osim onih o kojima može odlučivati Središnji kazneni sud. Sud zasjeda u sastavu od jednog suca i porote. Odlučuje o žalbama na odluke okružnog suda.

Okružni sud

Okružni sud odlučuje o lakim kaznenim djelima (koja uglavnom nisu obuhvaćena običajnim pravom) i nekim teškim kaznenim djelima. Sud zasjeda u sastavu suca pojedinca.

Posljednji put ažurirano: 18/01/2024

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.